

Verksamhetsförlagd utbildning, VFU

Psykiatri

Information för studenter och handledare

i kamratlärande

Introduktion

Studenter i sjuksköterskeprogrammets grundutbildning gör sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) inom psykiatrisk vård i kurs 7, den fjärde terminen. I kursen ingår även VFU inom primärvård/hemsjukvård och äldreomsorg. Varje moment omfattar vardera fem veckors VFU. Samtliga studenter har fyra veckors VFU inom psykiatrisk vård i kombination med en veckas fältstudier inom pediatrik/obstetrisk vård.

Peer learning (kamratlärande) är en pedagogisk modell där handledaren har en mer tillbakadragen roll i omvårdnadsarbetet än vid traditionell handledning. Peer learning tillåter studentparet arbeta mer självständigt och på så vis lära av varandra, vilket även främjar studenterna till kritiskt tänkande och till ökad självständighet (Mamhidir et al., 2014). Forskning visar att det känslomässiga stödet som studenterna fick av varandra värderades högt vid peer learning och att den stress och känsla av övergivenhet som inte är ovanlig hos studenterna under deras vfu på så vis minskades (Christiansen & Bell, 2010).

Regelbunden feedback och reflektion tillsammans med handledaren är en förutsättning för att studenterna ska veta vad de behöver träna mer på under sin VFU, vilket också ger stöd för att uppfylla lärandemålen (Kristofferzon, Mårtensson och Löfmark, 2013). Att kontinuerligt ställa sig frågan vad som var bra och vad som kunde göras bättre eller annorlunda i det egna handlandet är eftersträvansvärt i det professionella arbetet och ger samtidigt en möjlighet till reflektion över det egna lärandet (Bie, 2009).

För att utveckla den traditionella handledningen införde avdelningarna 25 och 27 i Gävle kamratlärande höstterminen 2010 och ett år senare infördes det även på avdelningarna 10 A och 10 B i Hudiksvall. Modellen har fallit väl ut och höstterminen 2013 införde även dagvårdsverksamheten i Sandviken kamratlärande. Detta innebär att två studenter går tillsammans med en handledare, där studenterna har ansvar för egna patienter. Handledaren har en tillbakadragen roll i själva utförandet, men mer tid åtgår till reflektioner.

Referenser

Bie K. Reflektionshandboken. Oslo: Universitetsforlaget; 2009.

Christiansen A & Bell A. Peer learning partnerships: exploring the experience of pre-registration nursing students. *Journal of Clinical Nursing* 2010;19: 803-810.

Kristofferzon M, Mårtensson G & Löfmark A. Nursing student's perceptions of clinical supervision: The contributions of preceptors, head preceptors and clinical lectures. *Nurse Education Today* 2013;33:1252-1257.

Mamhidir A-G, Kristofferzon M-L, Hellström-Hyson E, Persson E & Mårtensson G. Nursing preceptors' experiences of two clinical education models. *Nurse Education in Practice* 2014;14:427-433.

Information för studenter

- Studenterna i teamet ska ha samma schema
- Tiden är 30 timmar/vecka. I tiden ingår seminarier, informationsträffar och eventuella studiebesök
- Varje student ska bedömas efter sin egen förmåga – VFU-tiden ska vara utmanande och leda till utveckling inom området
- Varje student ansvarar för att handledaren får AssCe-formuläret inför halvtidsdiskussionen. Student och handledare gör varsin skattning och kan sedan gå igenom formuläret tillsammans inför bedömningarna.
- Vid halvtidsdiskussionen och slutbedömningen ska studenten kunna ge exempel på situationer utifrån de olika faktorerna i AssCe-formuläret.

Vecka 1

- Bekanta sig med avdelningen, rutiner och personal.
- Skriva schema – utgå från handledarens schema.
- Läs och informera sig om avdelningens och klinikens rutiner/riktlinjer/säkerhet/lagar mm.
- Formulera och diskutera individuella mål med handledaren. Målen skickas till kliniska adjunkten före halvtidsdiskussionen.
- Studenterna ska börja ta ansvar för en till två patienter och sköta den grundläggande omvårdnaden, samt ansvara för läkemedel, ronder, samverkan, dokumentation och rapportering av patienten.
- Bedöma, planera och utvärdera omvårdnaden av de egna patienterna med handledaren.
- Daglig reflektion med handledaren.

Vecka 2

- Studenterna utökar sitt patientansvar med ytterligare en eller två patienter, med samma ansvar som under vecka ett. Daglig reflektion med handledaren.
- Halvtidsdiskussion med handledare och klinisk adjunkt.

Vecka 3

- Studenterna utökar sitt patientansvar med ytterligare en eller två patienter, med samma ansvar som under vecka ett och två. Daglig reflektion med handledaren.

Vecka 4

- Fortsätter som tidigare veckor.
- Slutbedömning med handledare och klinisk adjunkt.

Information för handledare

Första dagen studenterna kommer ska handledaren avsätta tid för att ordna med praktiska saker, presentera avdelningen och sig själv samt handledningsmodellen. Denna tid är viktig för att skapa ett gott första intryck så att studenterna känner sig välkomna och omhändertagna. Det är också väsentligt att ta reda på studenternas tidigare erfarenheter, förkunskaper, förväntningar och eventuella rädslor inför VFU:n.

- Introducera studenterna i avdelningens rutiner, säkerhet, hot/våld, klinikens riktlinjer, lagar mm.
- Handledaren ska vara ett stöd för studenterna och ha en mer passiv roll än vid traditionell handledning. Studenterna ska kunna planera, prioritera och motivera tänkta omvårdnadsåtgärder tillsammans, för att sedan diskutera dem och reflektera med handledaren.
- Handledaren ska observera studenternas inbördes arbetsrelation, för att vid behov påvisa om den inbördes arbetsrelationen är ojämn.
- Det är handledarens ansvar att patientens omvårdnad präglas av etisk medvetenhet och att patientens säkerhet inte äventyras.
- Varje student ska bedömas efter sin egen förmåga – VFU-tiden ska vara utmanande och leda till utveckling inom området.
- Handledaren ska tillsammans med studenterna reflektera över etiska problem.
- Handledaren ansvarar tillsammans med studenten att lärandemål och individuella mål uppfylls.
- Handledaren ska avsätta tillräcklig med tid för handledning och reflektion.
- Om problem uppstår kontaktas huvudhandledare och/eller kliniska adjunkten.
- De träffar huvudhandledare och/eller klinisk adjunkt anordnar utöver de obligatoriska momenten är frivilliga, men rekommenderas att studenten går på.
- Handledaren ska vara insatt i studentens studiehandledning och uppgifter samt vara behjälplig vid behov.
- Handledare och student gör varsin skattning/bedömning inför halvtidsdiskussion och slutbedömning och går sedan tillsammans igenom AssCe-formuläret.
- Handledaren ska tillsammans med den enskilde studenten utföra halvtidsdiskussion samt slutbedömning med klinisk adjunkt.

Dokumentet är reviderat maj 2016 av Lena Söderlund och Monica Backström, kliniska adjunkter, psykiatri.